

# Görkəmli alimin yubileyi qeyd olunub

**H**əyatda elə şəxsiyyətlər var ki, fəaliyyətləri, xalq qarşısında xidmətləri onlara əbədiyaşarlıq qazandırır. Aramızda olmasalar belə, adlarının çəkilməsi kifayətdir ki, səmərəli fəaliyyətləri, gördükləri işlər göz önündə canlansın. “Şöhrət” ordenli, Əməkdar elm xadimi, görkəmli dilçi alim, professor Həsən Mirzəyev də məhz mənalı ömrü ilə xalq sevgisini qazanaraq qəlblərdə yaşayan nüfuzlu ziyalılarımızdan biridir.



Noyabrın 29-da Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) tanınmış alimin 95 illik yubileyinə həsr olunan “Müasir Azərbaycan dilçiliyinin aktual problemləri” mövzusunda keçirilən beynəlxalq elmi konfransda da məhz onun keçdiyi ömür yolundan, həm alim, həm də ictimai xadim kimi çoxşaxəli fəaliyyətindən söz açıldı.

Tədbirdən öncə Milli Məclisin deputatları, Elm və Təhsil Nazirliyinin nümayəndələri, bir sıra ali təhsil müəssisələrinin və tədqiqat institutlarının rəhbərləri, tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri, xarici ölkələrdən gələn alimlər, eləcə də görkəmli ziyalının yetirmələri universitetin foyesində professor Həsən Mirzəyevə həsr edilmiş sərgi ilə tanış oldular.

ADPU ilə Türkiyənin İqtisadi İnkişaf və Sosial Araşdırmalar İnstitutunun (İKSAD) tərəfdaşlığı ilə təşkil olunan beynəlxalq konfrans Azərbaycanın və Türkiyənin Dövlət himnlərinin səsləndirilməsi və şəhidlərin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başladı.

Giriş sözü ilə çıxış edən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru professor Cəfər Cəfərov görkəmli alim Həsən Mirzəyevin Azərbaycan filologiya elminin inkişafındakı xidmətlərindən söz açdı. Qeyd olundu ki, Həsən Mirzəyev elmi və ictimai fəaliyyəti vəhdət təşkil edən alimlərimizdən biridir. Onun fəaliyyətinin böyük bir hissəsi məhz bu ali təhsil müəssisəsi ilə bağlıdır. Həsən müəllim burada “Müasir Azərbaycan dili” kafedrasının yaradıcısı və ilk müdiri olmuş və ömrünün sonuna qədər Pedaqoji Universitetdə müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. Rektor görkəmli alimin dilçiliyin müxtəlif problemlərinə dair bir sıra sanballı tədqiqatları ilə tanındığını, xüsusən Qərbi Azərbaycanın yer adları ilə bağlı araşdırmalarının milli tariximizin öyrənilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirdi: “Həsən Mirzəyevin yaradıcılığına nəzər saldıqda bu irsin bu gün də olduqca aktual olduğunu görürük. O, filologiya üzrə bir sıra ixtisaslı kadrların hazırlanmasında öz bilik və bacarığını əsirgəməmiş, xeyli sayda elmlər doktoru, elmlər namizədi yetişdirmişdir. H.Mirzəyevin 200-dən çox elmi əsəri, o cümlədən 25 kitabı və 10-a yaxın dərs vəsaiti işıq üzünə görüb. Eyni zamanda mütəmadi olaraq bədii yaradıcılıqla məşğul olurdu. H.Mirzəyev böyük alim olmaqla yanaşı, həm də tanınmış ictimai-siyasi xadim idi. O, “91-lər” hərəkatının təşəbbüskarlarından və təşkilatçılarından biri olmuşdur. Respublikanın ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak edən alim iki çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə deputat seçilərək Təhsil, etika və toponimika komissiyasının üzvü kimi üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirmişdir. İşlərinə məsuliyyətlə yanaşaraq fəaliyyət göstərdiyi sa-

hələrdə yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirmişdir”.

Fədakar alimin həyat yolundan və elmi axtarışlarından geniş söz açan rektor Həsən Mirzəyevin dövlətçilik ənənələrinə hər zaman sadıq, xalqına bağlı, vətənpərvər bir insan olduğunu diqqətə çatdırdı.

Sonra görkəmli alimin həyat və yaradıcılığında bəhs edən videoçarx nümayiş olundu.

Çıxış üçün söz alan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Həsən Mirzəyevin şəxsiyyət, müəllim, alim, ictimai xadim kimi Azərbaycan cəmiyyətinə örnək olan bir ömür yaşadığını qeyd etdi: “Görkəmli alimin dünyagörüşünün formalaşmasında onun doğulub boya-başa çatdığı, orta təhsil aldığı, gənclik illərini yaşadığı Dərələyəz mahalının böyük rolu var. Həsən müəllimin bir şəxsiyyət olaraq tanınmasında onun mənsub olduğu şəcərənin də özünəməxsus rolu ayrıca qeyd edilməlidir. Həsən Mirzəyev, ilk növbədə, elm xadimidir. O, Azərbaycan dilçilik elminin bir çox sahələri, o cümlədən morfologiya, dil tarixi, üslubiyyət, toponomiya, onomastika ilə professional şəkildə məşğul olmuş və bu sahələrin hər birində izi qalan Azərbaycan alimlərindəndir. Professor Həsən Mirzəyev Azərbaycan dilçiliyində feil bəhsi üzrə məktəb yaratmış, monoqrafiyalar yazmışdır. Düşünürəm ki, Həsən müəllimin feili sifət haqqında yazdığı dissertasiya obrazlı şəkildə desək, Azərbaycan dilçiliyində feili sifətin dəqiq elmi sifətidir”.

Həsən müəllimin dilçilik elminin müxtəlif sahələri ilə yanaşı, ədəbiyyatşünaslıq sahəsində də öz sözünü demiş görkəmli alimlərdən biri olduğunu söyləyən AMEA-nın prezidenti onun Dərələyəz folkloruna həsr etdiyi tədqiqatlarının dilçi olduğu qədər də nüfuzlu folklorşünas bir alim olmasına nümunə olduğunu dedi: “Dil və folklor müstəvisində şifahi xalq ədəbiyyatını Dərələyəz folklorunun təmsilində tədqiq edib araşdıran və nəticələr çıxaran Həsən Mirzəyev ilk dəfə Azərbaycan folklorunun linqvistik fonetikasını meydana qoymuşdur. Həsən Mirzəyev həm də ictimai-siyasi xadim kimi də uğurla fəaliyyət göstərirdi. Ulu öndər Heydər Əliyevin sədaqətli silahdaşlarından biri olaraq YAP-ın yaradılmasında və təşkilatlanmasında mühüm xidmətlər göstərmişdir. Milli Məclisin deputatı kimi Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında öz mövqeyi ilə tanınan şəxslərdən biri olmuş, ölkə başçısı İlham Əliyevin müstəqil Azərbaycanınəmə apardığı qətiyyətli mübarizəyə sədaqətlə xidmət etməyin nümunəsini göstərmişdir”.

İsa Həbibbəyli Həsən Mirzəyevin elmi fəaliyyətinin gənc alimlər üçün dəyərli bir irs olduğunu qeyd etdi.

Konfransda daha sonra Bakı Dövlət Universitetinin rektoru Elçin Babayev, Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri professor Bəxtiyar Əliyev, Azərbaycan

Dillər Universitetinin rektoru, Xalq yazıçısı akademik Kamal Abdulla, Milli Məclisin üzvü, Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin direktoru, Əməkdar elm xadimi akademik Nizami Cəfərov, Bakı Ali Neft Məktəbinin rektoru Elmar Qasımov, Dilçilik İnstitutunun baş direktoru professor Nadir Məmmədli çıxış edərək Azərbaycan dilçilik elminin tədqiqində, ümumən filologiya və türkologiya elmində dərin izlər buraxmış Həsən Mirzəyevin elmi əsərlərinin öz aktuallığı ilə bu gün də tələbələr, tədqiqatçılar, xüsusən də gənc alimlər üçün əsl mənbə olduğunu vurğulamaqla yanaşı, deputat kimi səmərəli fəaliyyətindən, onunla ünsiyyətdə olmaqlarından məmnunluqlarını ifadə edərək görkəmli alimlə bağlı xatirələrini bölüşdülər.

Çıxışlarda həmçinin professor Həsən Mirzəyevin elmi, ictimai-siyasi fəaliyyətinin Azərbaycançılıq konseptindən danışıldı, alimin yaşadığı dövrün siyasi qadağaları və üzleşdiyi təhlükələrdən qorxmayaaraq qədim türk-oğuz yurdunu —indiki Ermənistanı Qərbi Azərbaycan adı kimi elmi ictimaiyyətə çatdırdığı qeyd olundu. İctimai-siyasi fəaliyyətinin başlıca qayəsini Azərbaycançılıq, türkçülük ideyaları təşkil edən Əməkdar elm xadimi, “Şöhrət” ordenli Həsən Mirzəyevin çox geniş spektrli fəaliyyətinin ana xəttinin isə məhz dilçilik araşdırmalarının olduğu diqqətə çatdırıldı.

Konfransın işində iştirak edən Türkiyənin Qazi Universitetinin professoru Hülya Kasaboğlu, Fırat Universitetinin professoru Ahmet Buran, Özbəkistan Dövlət Şərqsünaslıq Universitetinin Türkologiya fakültəsinin dekanı dosent Cumali Şabanov Azərbaycan dilçilik elminin tədqiqində özünəməxsus yeri və rolu olan Həsən Mirzəyevin bir alim kimi fəaliyyətini yüksək dəyərləndirdilər.

Türkiyənin Kafkas Universiteti Çağdaş Türk Ləhçələri və Ədəbiyyatları Bölümünün dosenti İlkin Qulusoy magistrantı Səma Şahinlə bərabər hazırladıqları, professor Mahirə Hüseynovanın redaktoru olduğu Həsən Mirzəyevin 95 illiyinə ithaf olunmuş “Karşılaşdırılmalı deyimbilimi” (“Müqayisəli frazeologiya”) əsərini konfrans iştirakçılarına təqdim etdi.

ADPU-nun Elmi-təşkilatı şöbəsinin müdiri professor İbrahim Bayramovun “Görkəmli dilçi alim professor Həsən Mirzəyev” mövzusunda geniş məruzəsi dinlənilirdi.

Çıxışlardan sonra təşkilat komitəsi adından konfransın təşkilindəki xidmətlərinə görə ADPU-nun rektoru professor Cəfər Cəfərov, adıçəkilən ali təhsil müəssisəsinin prorektorları professorlar Mahirə Hüseynova, Asəf Zamanov, Ahmet Duran, Hülya Kasaboğlu, Cumali Şabanov, İlkin Qulusoy və Gürcüstan Dövlət Universitetinin professoru Elizabet Bjalava müqafatlandırıldı.

Konfransın sonunda professor Həsən Mirzəyevin oğlu Mərkəzi Dəmiryol Xəstəxanasının baş həkimi Müşfiq Mirzəyev çıxış edərək atasının əziz xatirəsinə göstərdikləri yüksək diqqətə görə ADPU-nun rəhbərliyinə və elmi ictimaiyyətə özünün və ailəsi adından təşəkkürünü bildirdi.

Sonra beynəlxalq elmi konfrans öz işini bölmə iclaslarında davam etdirdi. İki gün davam edən konfransda canlı və onlayn formada Azərbaycan, Türkiyə, Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Hindistan, Gürcüstan və Nigeriyadan alim və pedaqoqlar qatılmaqla 150-dən artıq məruzə dinlənilirdi.

Samirə KƏRİMOVA